

Interaktivní opory: Obecné dějiny 19. století

Vyučující: prof. Jiří Hanuš, Historický ústav FF MU

Cíl předmětu: Cílem kurzu je představit dějiny "dlouhého" 19. století od americké a francouzské revoluce (osvícenství) do první světové války (1914-1918), a to v politických, sociálních a kulturních souvislostech. Prioritami jsou: vývoj evropských mocností a zejména vývoj jejich politického systému, dějiny velkých ideologických systémů 19. století, dějiny symbolických aspektů revolučních dějů, dějiny intelektuálních hnutí a kulturních institucí s politickým významem.

Součástí kurzu je seznámení s problematikou základních procesuálních pojmů (revoluce, sekularizace, nacionalismus, kolonialismus) a s tematickými okruhy, které vystihují evropský vývoj (politická a průmyslová revoluce, formování moderní politiky a moderního občanství, vývoj národních států, rozpad impérií, vývoj společenských elit apod.).

Absolventi kurzu budou schopni porozumět základním vývojovým trendům dlouhého 19. století a interpretovat i nové pojmy a problémy, které souvisejí s tímto obdobím.

Úvod a organizační informace: Kurz odpovídá standardnímu předmětu v rámci prezenčního studia. Formy komunikace s vyučujícím jsou poněkud odlišné: prostřednictvím mailu, konzultace prostřednictvím MS Teams. Požadavkem k úspěšnému splnění předmětu je závěrečné kolokvium, které probíhá prezenční formou a v jehož rámci dostanou studenti možnost zpětné vazby.

Popis kurzu:

Studující obdrží seznam online přednášek významných historiků, kteří se zabývají moderními dějinami. Vyučující při úvodním setkání doporučí, na co se mají studenti zaměřit: osobnost přednášejícího a jeho dílo, na klíčové výrazy přednášky, na základní teze, na historiografický kontext. Součástí kurzu je i prohloubení znalosti angličtiny a anglických historických výrazů.

Téma 1:

Michael Rapport: The French Revolution in a Global Perspective.

https://www.youtube.com/watch?v=jxL8P_N2xs8&t=595s

Otázky/úkoly k videu:

- a) Studenti mají za úkol zjistit informace o přednášejícím. Kde a co vyučuje, jaké knihy a články napsal, co z jeho díla bylo přeloženo do češtiny.
- b) Studenti si poslechnou přednášku, najdou klíčová slova, která si vypíší.
- c) Studenti odpoví na otázky:
 - Jak přednášející zachází s termínem „prostor“? Proč je prostor vedle času tak důležitý v historikově práci?
 - Co byste označili „místo paměti“? Zkuste uvést nějaký příklad ze svého regionu.

- Přednáška se týká francouzské revoluce. Bylo by možné užít metodu přednášejícího na revoluci z roku 1848 v českých zemích?

Téma 2:

Adam Zamoyski, Andrew Roberts: Napoleon the Great?

<https://www.youtube.com/watch?v=bxQ4TcTcPbI&t=1395s>

Otázky/úkoly k videu:

- d) Jako v tématu 1.
- e) Jako v tématu 1.
- f) Studenti odpoví na otázky:
 - Proč je postava Napoleona dodnes kontroverzní?
 - Uveďte příklady biografii osobností z 19. století. Jsou také kontroverzní a pokud ano, v čem?
 - Hrají při hodnocení Napoleona nějakou roli národnosti historiků?

Téma 3:

Bernard Lewis: Periodization of History

<https://www.youtube.com/watch?v=OS7-ZRFwVxM&t=2026s>

Otázky/úkoly k videu:

- g) Jako v tématu 1.
- h) Jako v tématu 1.
- i) Studenti odpoví na otázky:
 - Proč je u studia historie důležitá geografie a znalost map?
 - Kde byste hledali Levantu a co se skrývá za označeními Blízký a Střední východ?
 - Uveďte tři důvody, proč Osmanská říše v 19. století patřila ke slábnoucím impériím?

Téma 4:

Niall Fergusson: Civilization. The West and the Rest.

https://www.youtube.com/watch?v=xLK3_9Seok0&t=2900s

Otázky/úkoly k videu:

- j) Jako v tématu 1.
- k) Jako v tématu 1.
- l) Studenti odpoví na otázky:
 - Co znamená Západ jako (ne)geografický pojem?
 - Co přednášející označuje jako „6 zabijáckých aplikací“?
 - Jak přednášející hodnotí skotské osvícenství?

Téma 5:

Christopher Clark: The 1848 Revolution

<https://www.youtube.com/watch?v=782P0YcOOOQ&t=563s>

Otázky/úkoly k videu:

- m) Jako v tématu 1.
- n) Jako v tématu 1.
- o) Studenti odpoví na otázky:
 - Jaké jsou hlavní symboly revoluce 1848/1849?
 - Jak se liší vyústění a výsledky francouzské revoluce a revoluce 1848 v Evropě?
 - Má kult „mučedníků“ v revolucích podobnou společenskou funkci jako kult svatých v církvi?

Téma 6:

Hugh McLeod: A Religion of Sport

<https://www.youtube.com/watch?v=EjQ6pLwoqml&t=524s>

Otázky/úkoly k videu:

- p) Jako v tématu 1.
- q) Jako v tématu 1.
- r) Studenti odpoví na otázky:
 - V jakých oblastech se projevila sekularizace v 19. století?
 - Jaký je rozdíl v sekularizaci sportu v Británii a našich zemích?
 - Proč byl brankář Dominik Hašek „bůh“?

Téma 7:

Jonathan Bate: The Origin of Romanticism

<https://www.youtube.com/watch?v=t2-EA6doUf4&t=1596s>

Otázky/úkoly k videu:

- s) Jako v tématu 1.
- t) Jako v tématu 1.
- u) Studenti odpoví na otázky:
 - Proč je romantismus více než jen umělecký styl?
 - Uveďte příklady romantiků-politických konzervativců a romantiků-revolucionářů.
 - Který romantický literární žánr byl v první polovině 19. století v Evropě nejoblíbenější a proč?

Téma 8:

Richard Evans: Empire

<https://www.youtube.com/watch?v=U0KYI8DQQb0&list=PL96EAE2875AF0EDEA>

Otázky/úkoly k videu:

- v) Jako v tématu 1.
- w) Jako v tématu 1.
- x) Studenti odpoví na otázky:
 - Najděte na mapě nejvýznamnější britské a francouzské kolonie?
 - Znáte výraz „břemeno bílého muže“? Co by tak mohlo znamenat?
 - Která impéria ve světě přežila do 21. století?

Téma 9:

Scott W. Palmer: Imperial Russia 14: Russia and Europe in the Mid-Nineteenth Century

<https://www.youtube.com/watch?v=-4MFRmsiP-I>

Otázky/úkoly k videu:

- y) Jako v tématu 1.
- z) Jako v tématu 1.
- aa) Studenti odpoví na otázky:
 - Proč lze v 19. století považovat Rusko za evropskou mocnost?
 - Proč je významný román L. N. Tolského *Válka a mír* z historického pohledu?
 - Existovali v Rusku 19. století liberálové západoevropského typu?

.....

V rámci kurzu proběhne **ověřování dílčích cílů** (odpovědi na otázky vyučujícího k jednotlivým tématům) prostřednictvím komentářů v MS Teams.

Forma celkového vyhodnocení plnění úkolů: v rámci závěrečného kolokvia, kde budou všichni studenti vyzváni k formulování odpovědí na zadaná témata (přednášky).

Povinné informační zdroje a materiály ke studiu: vedle zadaných internetových zdrojů (viz výše) studenti mohou použít tuto základní literaturu:

Michael Rapport: *Evropa devatenáctého století*. Vyšehrad, Praha 2011.

Norman Davies: *Evropa: Dějiny jednoho kontinentu*. Kapitoly IX. A X. Prostor, Praha 2000.

T. C. W. Blanning: *The Nineteenth Century. Europe 1789-1914*. OUP, Oxford 2000.

Historica. *Velký atlas světových dějin*. Mapy k příslušnému období. Slovart, Praha 2011.